

SeAMKin tutkimus ensimmäinen vertaisarvioitu julkaisu turveyrittäjien asenteesta oikeudenmukaista siirtymää kohtaan

9.9.2022

Kari Laasasenahon, Anu Palomäen ja Risto Lauhasen kirjoittama artikkeli ”A just transition from the perspective of Finnish peat entrepreneurs” on hyväksytty julkaistavaksi Mires and Peat -tiedelehdessä: 10.19189/MaP.2022.OMB.557. Mires and Peat -lehti julkaisee korkeatasoisia vertaisarvioituja artikkeleita, jotka liittyvät soihin, turvemaihin sekä turpeen kestävään käyttöön. Artikkeli on tiettävästi ensimmäinen vertaisarvioitu tutkimus suomalaisten turveyrittäjien asenteista oikeudenmukaista siirtymää kohtaan.

Turveala on toiminut viime vuosina haasteellisissa oloissa. Ensin turpeen verotus ja päästöoikeuden hinta sekä ympäristökysymykset laskivat turpeen kysyntää. Ukrainan sota taas on lisännyt turpeen arvostusta ja tarvetta. Pitkällä tähtäimellä turpeen kysyntä tulee kuitenkin edelleen vähenemään, koska vihreän siirtymän odotetaan jopa nopeutuvan, kun Eurooppa kärsii energiakriisistä. Siten oikeudenmukaisen siirtymän tukitoimiin on kiinnitettävä jatkossakin huomiota, vaikkakin puutteellinen tutkimustieto on vaikeuttanut päätöksentekoa. Turveyrittäjiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota siirtymässä, sillä he vastaavat päätöksistä ja kantavat tilanteessa taloudellisen vastuun.

Artikkelin tulosten mukaan erityisessä riskiryhmässä oikeudenmukaisessa siirtymäprosessissa ovat ikääntyneet ja vähän kouluttautuneet turveyrittäjät. Tämä johtuu siitä, että alhainen koulutus, korkea ikä ja kielteiset asenteet nykyistä energiapolitiikkaa kohtaan saattavat heikentää yksilötasolla yrittäjien kykyä sopeutua nykyiseen ilmastopolitiikkaan. Siirtymätuki tulisikin suunnata erityisesti niille, joilla on suuri riski

jäädä nykyisen siirtymän ulkopuolelle. Tulosten mukaan tukimuodoissa tulisi huomioida yritysten taustat nykyistä paremmin, sillä turveteollisuudessa toimivat yritykset ovat erilaisia. Lisäksi koulutuksen tukeminen ei ole turveyrittäjien suosiossa varsinkaan vanhemmissa ikäryhmissä.

Oikeudenmukaisuus tarkoittaa sitä, että ketään ei jätetä yksin. Tulosten perusteella onkin syytä keskustella, onko esimerkiksi Euroopan unionin oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) suunnitellut tukitoimet riittäviä huomioimaan kaikkien turveyrittäjien tarpeet. Kaikkien tarpeet on huomioitava vihreässä siirtymässä, ja jos näin ei tehdä, kehityksessä voi piillä yhteiskunnallisia riskejä. Siirtymä vaatii myös iäkkäiden ja kouluttamattomien sekä koulutuskielteisten yrittäjien tarpeiden huomioimista.

Julkaisu on osa Kestävä ja vastuullinen ruoantuotanto- tutkimusryhmän toimintaa. Etelä-Pohjanmaalla ruoantuotanto ja turvetuotanto ovat monella tapaa sidoksissa keskenään maankäytön, energian, kuivikkeiden ja kasvualustojen kautta.

FT Kari Laasasenaho
SeAMKVTM Anu Palomäki
SeAMKMMT Risto LauhanenSeAMK